

Collegial: Tidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernaadigst Privilegium.

Nr. 48. Den 28 November 1801.

Trykt i Kjøbenhavn hos Directør Johan Frederik Schult.

Undertegnede ere Redaktører, Forlæggere og Udgivere af
denne Tidende:

Christian Knudsen.

Justitsraad og Deputeret i det
danske Cancellie.

Peter Johan Montad.

Justitsraad og Departements
Chef i det danske Cancellie.

Offentlige Foranstaltninger.

(Fortsættelse af Planen for Skolelærer-Seminarieret
i Holland.)

17) I det tredje Aar skal den 3die eller sidste Klasse fristligen udarbejde de Videnskaber, som dem i det andet Aar ere foredragne, og tillige gives dem Anledning til selv at læse Bøger, som henhøre til deres Fag. De bør bestandigen gjøre Udtog af hvad de læse, og underkaste dette, saavel som deres videnskabelige Udarbejdelser, den første Lærers Rettesse. Disse Udarbejdelser forfattes af dem om Formiddagen, medens den første Lærer underviser den anden Klasse.

18) Om Eftermiddagen, een Dag om Ugen, bør een af Seminaristerne, som henhører til 3die Klasse, besøge en Skole, og indgive sin Beretning herom til Læreren.

ren. 2de Seminarister bør undervise Confirmationsbørnene, og øve dem i at læse, skrive og regne; de bør catechisere med dem over Naturhistorien, Naturlæren, Moral og Religion. De fortælle ogsaa det Interessanteste af den bibelske og Fædrelandets Historie. De bør udarbejde enhver Catechisation, og, førend den gennemgaaes med Børnene, underkaste de samme Lærers Bedømmelse. Medens Catechisationen bedømmes, bør alle Seminarister af 3die og 2den Klasse være tilstede. Alle Seminarister bør være nærværende ved Catechisationen i Kirken, og stundum bør gives den 3die Klasse Tilladelse at catechisere offentligen i Menighedens Nærværelse. Her bør alle Seminarister være tilstede, og efter Gudstjenesten give deres Betænkning.

19) Hver Fredag Eftermiddag skal den første Lærer repetere de Afdelinger, som han Ugen igjennem har foredraget for Seminaristerne. Til den Ende fremlægge disse et Udtog af hvad de Ugen igjennem have lært, og som vorder af Læreren recenseret. Samme Repetition finder Sted hos den anden Lærer hver Lovdags Formiddag.

20) 3 Timer hver Lovdag Eftermiddag skal Syngemesteren undervise i at synge og at spille paa Klaveer. Disse Timer ere fra 2 til 5 om Sommeren og fra 1 til 4 om Vinteren.

21) Den halve Deel af enhver Underviisningstime bør
være

være indviet til det theoretiske Foredrag, men den anden halve bør være aldeles practisk; dog maa det overlades til Lærers Bedømmelse, naar Undtagelse i denne Henseende skulde være nødvendig. Læreren bør strax catechetisk gennemgaae hvad han foredrager, eller og een af de meest duelige Seminarister bør have Tilladelse, i Lærers Nærværelse og under dennes Veiledning, at catechisere med de øvrige. Læreren bør aldrig foredrage noget, uden tillige at vise, hvorfor han foredrager det, og hvorledes deraf kan gøres Brug i en Landsbyeskole.

- 22) Ved Læseøvelser bør det være Lærers Hovedbeskræftelse at lære Seminaristerne at læse med Udtryk og Barme. Ved Regningen bør Lærerne ikke indlade sig i mathematiske Undersøgelser, men fornemmeligen øve Seminaristerne i at regne ud af Hovedet. I Hensyn til Naturhistorien bør Læreren indskrænke sig mest til de bekjendte Mineralier, Planter og Dyr, og aldrig glemme, at han foredrager Naturhistorie for Seminarister, som i Fremtiden skal danne duelige Bønder, der bør vide at benytte sig af Jordarterne, af Planterne o. s. v., for at forbedre deres Jordbrug, og fryde sig ved deres Stand. I Henseende til Naturlæren bør Læreren indskrænke sig til de Kapitler, som tjene til at affæste Overtroen, og at forjage al derpaa grundet Frygt. Fædrelandets Historie bør ikke foredrages, som en sammenhængende systematisk

Historie, men helst indeholde Fortællinger om gode, ædle Mænd af alle Classer, som have været Landets Ziir. Den, i Samfund med Naturlæren, bør være Forberedelse til Religionen. Af disse læres Guds, Dydens og Samvittighedens Tilværelse, især naar Fædrelandets Historie fremstilles saaledes, at Seminaristerne af enkelte Scener kan lære at gjøre sig et individuelt Begreb om de Pligter, som i Moralen skal afhandles. Sjelelæren bør foredrages for Moral og Religion. Læreren bør benytte sig af den bibelske Historie, for at bibringe Seminaristerne en god Maade at fortælle paa. Religionen, som bør være den interessanteste Gjenstand for Læreren, bør han grunde paa Bibelen, og undervise efter den indførte Landets Lærebog. Han begynder sin Underviisning i Moral og Religion med Bøn. Til Catechetiken, hvis Regler igjennem alle 3 Aar practisk ere foredragne, bestemmes ifkun et halvt Aar.

- 23) Den Aand, som bør herske i en simpel Landsbyes Skole, bør ogsaa være Seminariets. Naar dette dersfor er organiseret, bør der søies Anstalter, at Seminaristerne kunne vorde grundigen underviste i et eller andet Haandværk. Dog bør hverken Lærerne eller Seminaristerne betragte det Haandarbeide, i hvilket en Seminarist har erhvervet sig Færdighed, som en muelig Næringsvei i hans tilkommende Stand. Det paaligger Directionen engang med Tiden at forfatte en Plan

Plan til en Industrie-Anstalt, som bør forenes med Seminariet.

(Slutningen følger.)

Under 21 d. M. har det danske Cancellie tilskrevet samtlige Stiftamtmand og Amtmand i begge Riger saaledes:

P. M.

Da det befrygtes, at en stor Mængde Mennesker, som have staaet i de frigsærende Magters Tjeneste, og nu, da Freden er bragt tilbage i Europa, derfra afskediges, ville streife omkring i Naboelandene, uden lovlig Næringsvei, i hvilket Tilfælde de letteligen kunne fristes til at søge Underholdning ved at betle, stjæle og røve, saa skulde man herved tjenstligst anmode Dem, behageligen at ville tilholde de Dem underordnede Øvrighedspersoner, nølagtigen at holde over de angaaende Løsgjængere og Landstrygere, samt disses Efterfølgning, Paagribelse, Afstraffelse og Transport udgangne Anordninger; ligesom og indstærpe dem, at omgaaes forsigtigen med Passers Udstedelse, og endeligen paalægge dem, at foreholde Færgemændene, hvad Straf de, efter Loven og Anordningerne, ere underkastede, dersom de overføre fra eet Færgested til et andet Personer, der ei medbringe saadant Pas og Beviis, som Anordningerne udfordre.

Efter

Efter det kongelige Admiralitets- og Commisariatss-Collegies allerunderdanigste Forestilling, har Hs. Majestæt, under 13 d. M., allernaadigst approberet:

- 1) At Lodserne i de Danske og Schlesvigs Districter, (Sjællands District undtagen) skulde henlægges under de respective Enrollerings Chefer, og disse tillige være Overlodser hver i sit District, men Commandeur-Capitain Løvenørn vedblive at være Overlods for de ham speciel underlagte Lodserier, dog ikkun i Sjællands District; samt at Mynsterkriverne skulde paalægges at forrette Skriveriet ved Overlods-Tjenesten for vedkommende Overlodser, som tillige ere Enrollerings-Chefer.
- 2) At, i Henseende til disse samtlige Lodseriers Bestyrelse, skulde de udfærdigede Interims-Instructioner og Reglementer indtil videre følges.
- 3) At forommeldte danske Enrollerings-Chefer og Enrollerings-Chefen i Schlesvigs District maae, som Overlodser, tillægges de Emolumenter, som efter Forordningen, af 24 Marts 1777 §§. 10 og 11, ere tillagte og oppebæres af de norske Overlodser.

Fovgivninger.

Ved Reskript til Kjøbenhavns Magistrat, af 20 d. M., er det fastsat: at de under Kjøbenhavns Fattigvæsens-Direction værende Almisse-Lemmers Liig, maae, til hvad Tid paa Dagen det fornødiges, begraves, uden
at

at de Anordninger, som binde Begravesser til en vis Tid, deri skal være til Hinder, og at Fattigvæsenet maa være befriet for at erlægge Portpenge ved fornævnte Liigs Udkørsel af Stadens Porte om Fredag eller Søndag, samt ved Renovations Udkørsel fra det almindelige Hospital, dog i Tilfælde at Bortkørselen skeer ved en udenbyes boende Mand paa Stadens Grund, denne da skal være forsynet med et, hans Navn paategnet, Tegn fra Fattigvæsens Directionen, som hver Gang, efterat Tegnet er afbenyttet, igjen modtager samme til Bevaring.

Ved Reskript, af 6te d. M., til Biskoppen over Sjælands Stift, er det tilladt, at Froprædiken i Trinitatis Kirke i Kjøbenhavn maa herefter gandske affattes, undtagen paa den første Helligdag af de trende store Høitider, og paa de tvende Confirmations-Dage.

(Fortsættelse af Placaten angaaende Laaneinstitutet.)

20) De Forordninger, Obligationer og alle Documenter, som lyde paa Penge eller Penges Værd, og af Laaneinstitutet udstedes, behøve ei andet end dets eget Stempel; ogsaa skal dette Institut være og blive befriet for den nærværende og enhver anden tilkommende Stemplet-Papirs-Afgift; hvilken Befrielse ogsaa skal udstrække sig til de Forordninger og Cessjoner, som udstedes til Institutet. 21) De af Laaneinstitutet udlaaante Capitaler og Fonds skulle ligeledes være

bestiede fra at erlægge $\frac{1}{2}$ Procent Afgiften, og hverken af disse dets ublaante eller andre Fonds forlanges nogen ordentlig eller overordentlig Afgift, Tilskud, tvungnet Laan, under hvilket Foregivende det end maatte være, hverken i Freds- eller Krigstider; tvertimod skal Directionen og Administrationerne være pligtige til, at modsætte sig ethvert Indgreb eller Anmodning af dette Slags.

22) Saavel Laaneinstitutet som de, der have Fordeinger paa samme, tilfuges Hs. Majestæts og Landets Loves Beskyttelse paa alle Maader; og dets Creditbeviser, Forskrivninger og alle andre anordningsmessigen indgaaene Forpligtelser skulle ansees som garanterede af Hs. Majestæt.

23) Der skal heller ikke kunne lægges noget Beslag eller Arrest paa Laaneinstitutets Eiendom eller de det overleverede Panter.

24) Naar Institutets Hovedbøger ere sluttede, og alle Indtagter og Udgifter, Activa og Passiva, Fordeel og Tab ere balancerede, og det da vises sig, at der, efter Fradrag af alle Omkostninger, endnu er noget Overskud, skal dette være til Finants-Kassens Disposition, i Overeensstemmelse med den Foranstaltning, som desangaaende er udfærdiget eller i Fremtiden vorder udfærdiget.

25) Institutets hele Tilstand og Hovedforhandlinger skulle, tilligemed Afslutnings Balancen, saasnart samme er gjort, forelægges Hs. Majestæt.

26) Naar flere Administrationer, end de nu udnævnte, skulle ansættes, eller naar Vacancer indtræffe, skal af Directionen, efterat samme har indhentet Admi-

nistrationens Betænkning, 2 eller 3 Personer, til hvis
 Retsskaffenhed og Indsigter man kan have Tillid, fores-
 slaas til Posternes Besættelse, af hvilke Hs. Majestæt
 vil udnævne een. 27) Hvilke der af de Administrator-
 rer, som i Fremtiden vælges, skulle ansees som bestan-
 dige, eller hvilke af dem efter en vis bestemt Tids For-
 løb igjen skulle afgaae, skal nærmere bestemmes ved Hs.
 Majestæts Resolution desangaaende eller ved det Regie-
 ment, som skal udstedes. 28) De Betjenter ved Laa-
 neinstitutet, som ei allerede ere udnævnte af Hs. Maje-
 stæt, og i Fremtiden skulle ansættes ved begge Ad-
 ministrationerne, i Kiel og Altona, skulle af den Admi-
 nistration, under hvilken de staae, foreslaaes ved Direc-
 tionen og af samme udnævnes eller confirmeres. 29)
 Directionen vælger de Betjenter, som den maatte behøve
 til Forretningernes Drift, med Finantscollegiets eller
 det Departements Samtykke, til hvilket Overopshuset ved
 Laaneinstitutet i Fremtiden betroes. 30) For nærværen-
 de Tid og saalange som Laaneinstitutet staaer under De-
 posito-Kassens Direction, skal alt det, som angaaer det
 og som behøver kongelig Resolution, eller hvad der, til
 at oversee Tilstanden eller Forvaltningen i det Hele, skal
 forelægges Hs. Majestæt, forelægges Allerhøiøst samme af
 Finantscollegiet. 31) Til Finantscollegiet eller vedkom-
 mende Departement skal ved Enden af hvert Fjerdingaar
 af Directionen indsendes en summarisk Extract eller Etat

af alle Activa og Passiva efter deres Hovedclasser, samt af Kasse-Beholdningen i Mynt og i Sedler; ogsaa er Finantscollegiet berettiget til, af Directionen at forlange Oplysning om alt det, som angaaer Laaneinstituttet.

32) Directionen skal udnævne Revisorer i Kiel og Altona, hvilke eftersee Administrationernes Bøger, Regnskaber og Protocoller. Disse Revisorer meddeles den Administrationerne givne Instrux, for derefter at bestemme deres Revision, Udsættelser eller Notater. Udsættelses-Posterne afgjør derefter Directionen. 33) Ved Afslutningsbalancens aarlige Forelæggelse skal det og foredragges Hs. Majestæt, hvad Fremgang Revisionen og Decisionen har havt.

(Slutningen følger.)

Blandede Efterretninger.

Det har behaget Hs. Majestæt, under 27 d. M., allernaadigst at befale: at samtlige Stiftamtmand og Amtmand i Danmark og Norge skulle efterhaanden anlægge og bære Uniformer, efter tvende af Allerhøiisamme approberede Tegninger, hvoraf den ene viser den Uniform, der skal bæres ved Høitideligheder, og den anden den, der skal bæres dagligen.

Den første er saaledes: En høired Kjole med palle Underfoder og Kant, lysegrøn Krave og Opstage, Guld-Broderie saavel paa Kjolen som paa Kraven og Op-
sta-

slagene, og 2de Guld-Epauletter; Pallas-Bæst og Pantalons, sort trekantet Hat med Guldkrampe og Cordons, sort Ecarde og en hvid opstaaende Hæder, korte Støvler med en smal Guldtesse om Kanten og Guldduff foran, samt Sporer, Sabel og Port d'Epee, med Guldtesser paa Gehængen.

Den daglige Uniform er omtrent ligesom denne, undtagen at der intet Broderie findes paa Kjolen, men alene paa Kraven og Opslagene, hvorimod Kjolen er forsynet med Rabatter, ingen Guldtesse om Støvlerne, men alene en sort Duff foran paa dem, og ingen sort Ecarde paa Hatten.

Summarisk Underretning om Tilstanden ved det almindelige Brandassurance-Compagnie paa Vare og Effecter, den 30 Septbr. 1801, da dets 3die Assurance-Aar sluttes:

1) Compagniet Capital-Fond var ved det 2det Assurance-Aars Slutning den 30 Septbr. 1800

835,987 R 20 $\frac{1}{2}$ S

Efter Præmie- og Police-Conto er i dette Assurance-Aar indvundet

26,846 R 12 S

Heraf er udbetalt:

I. For indtrufne Brand-

skader . . . 12,143 R 90 S

2. Hvad

2. Hvad de i dette Assurance-
 Aar foresaldne Omkostnin-
 ger og Udgifter efter ne-
 denstaaende Forklaring have
 andraget mere, end dertil
 deels var i Behold, og deels
 er indkommen i Rente af den
 oplagte Capital og ellers ud-
 satte Summe • 1,452R74ß

13,596R68ß

Igen reen Gevinst, som er til-
 lagt Compagniets Fond • • • • • 13,249R40ß

Følgeligen staaer nu paa Capital-

Conto • • • • • 849,236R60½ß

2) Af de til 11 Decbr. 1798 hævede Renter for det
 første Indskud, saavelsom af Renterne for den, Tid ef-
 ter anden, oplagte og i den kongelige Kasse indsatte Ca-
 pital, m. v., var i Behold ved Udgangen af det 2det
 Assurance-Aar • • • • • 1,524R15½ß

I det 3die Assurance-Aars Løb ere
 af den saaledes oplagte Capital, m. v., mod-
 tagne Renter til Beløb • • • • • 1,109R27ß

Tilsammen 2,633R42½ß

Derimod ere i dette Assurance-Aar

ful-

følgende Omkostninger og Udgifter fore-
faldne, saasom:

1. Efter Omkostnings-Conto	513R79	ß
2. — Omkostnings-Conto for Commissionairerne	1,328R31½	ß
3. Efter Inventarie-Conto	88R72	ß
4. — Gage-Conto	2,082R	ß
5. — Porto-Conto, hvad af den fra 1 Juli 1800 til 30 Juni d. A. udgiv- ne Porto ei af General- Postamtet er eller kan vens- tes godtgjort . . .	73R30	ß
		4,086R20½ß

Altsaa mere udgivet, end dertil var
i Behold eller er indkommet . . . 1,452R74 ß
hvilke, som forommældt, ere tagne af de i dette Af-
rance-Aar indvundne Præmier og Policepenge.

3) Den tegnede Risques Beløb til Dags Datum er,
foruden hvad hos Commissionairerne i denne Maaned
kan være tegnet, og hvorom Indberetningerne først i
næste Maaned indløbe . . . 4,201,086Rd. 49½ß

Det har behaget Hs. Majestæt, under 20 d. M.,
allernaadigst at resolve saaledes: Det skal være Jarver-
ne tilladt, at ned sætte sig overalt paa Landet i Aggers-
huus

huus Stift, og sammesteds drive deres Haandværk, dog
 ikkun med egne Hænder.

Under 14 d. M. er det tilladt, at Ramsøe Thune
 Herreders Lind maa, indtil videre, forflyttes fra Vin-
 dinge til Roeskilde, og der hver Fredag holdes i Ting-
 stuen, imod at Herreds-Betjenterne for Brugen af de
 i bemældte Stue værende Bænke, Borde og Kaffelovn,
 betale en aarlig Kjændelse til Rammerr-Kassen af 2 Rd.
 og under de Vilkaar, at bemældte Herreds-Betjenter selv,
 paa egen Betkostning, anskaffe sig Lys og Varme; ikke
 nogen Tingdag have Retten førend Kl. 2, og i øvrigt
 affinde sig med een Rigsdaler aarligen til Taarnvægteren,
 for hans Umag og Tilsyn med Kaffelovnen.

Befordringer og Afgang.

Under det danske Cancellie: Den 27 Novem-
 ber er Personel-Kapellan N. E. Søb. beskikket til Sog-
 nepræst for Jegindø Menighed i Aalborg Stift; Per-
 sonel-Kapell. Strøm Grøtting til Sognepræst for Nvech-
 ne Præstegjæld; Sognepræsten i Moss, P. Hount, til
 Sognepræst for Bergs Præstegjæld, og Sognepræsten i
 Kragerø, J. E. Lange, til Sognepræst for Aas Præ-
 stegjæld, alle i Aggershuus Stift; Sognepræsten for
 Nyekjøbing og Rørvig i Sjælland, J. E. Halse, til
 Sog-

Sognepræst for Kippinge og Brarup Menigheder paa Falster; Overlærer ved Cathedral-Skolen i Kjøbenhavn, H. Laub, til Sognepræst for Frørup Menighed i Fyen; Personel-Kapellan S. Hansen til Sognepræst for Dølserup, Finnerup og Ravnstrup Menigheder i Viborg Stift; Sognepræsten til Meirup i Ribe Stift, E. Clausen, til Sognepræst for Nør-Nisum Menighed i samme Stift, og i hans Sted Læreren ved Latinskolen i Aarhus, S. Kryssing; Cand. Theol. M. Wulfsberg til tredje Præst ved Vor Frelses Kirke i Christiania; Cand. Theol. B. Børresen til residerende Capellan for Bligs Præstegjæld i Bergens Stift; Skibspræst E. J. Paludan til Sognepræst for Sønder Kirkeby og Sønder Alslef Menigheder paa Falster; Fuldmægtig ved Raadstue-Contoirtet i Kjøbenhavn, J. Møller, forundt Secretairs Caracteer; J. Wissing og E. Lepper befikkede til Fuldmægtige, og H. J. Severin, P. Høstrup, J. Sætoft og M. E. Hager til Copiister, samtlige ved bemældte Raadstue-Contoir.

Under det tydske Cancellie: Den 20 Novbr. er Pastor F. E. Haberkorn til Grossenaspe i Neumünster Amt, i Naade entlediget fra sit Embed, og Cand. Theol. F. S. A. Glasemeyer i hans Sted befikket til Præst sammesteds.

Under Generalitetet: Den 20 Novbr. er Capitain v. Leschly af det 1ste aggershusiske Infanterie-Regiment

giment afgaaet derfra, og ansat som Compagnie Chef med Majors Caracteer ved det svenske Landeværn Regiment; Prem. Lieutenant v. Heide af det 1ste aagershuske Regiment forflyttet á la suite til det søndenskjeldske Regiment; Fricorporal ved det jydsk Regiment lette Dragoner, v. Fenss, udnævnt til Cornet á la suite; Amtschirurg Schydt udnævnt til Underchirurg ved det oldenborgske Infanterie-Regiment; Fandrik H. L. v. Bülow af Kongens Regiment afgaaet fra Regimentet; Overjægerne ved Kongens Livjæger-Corps, Jensen, Calboen og Voigt, ansatte som Officerer ved Corpsen.

Under Rentekammeret: Den 18 November er Under-Accoucheur ved Fødselsstiftelsen og Reserve Læge ved Pleiestiftelsen for nyfødte Børn i Kjøbenhavn, Doctor Medicinæ P. Scheel, udnævnt til Hofmedicus, og medicinsk Candidat ved Frederiks Hospital i Kjøbenhavn, J. Peckel, ansat som Lector i Chemien ved det norske Berg-Seminarium paa Kongsberg og Gegenproberer ved Kongsberg Salværk.

Under General-Postamtet: Den 20 Novbr. er Justitsraad og Postmester Junghans, i Colding, i Naade og med Pension, entlediget fra at være Postmester for Pakkeposten, og Herbergerer P. Linichou udnævnt til Pakke-Postmester sammesteds; forhen varende Cancellist L. Mørch til Postmester i Frederiksborg.